

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 „ — „
Na štvrt roka — „ 60 „
Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**
Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešť
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 3 stĺpcového malého riadku 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Na nový rok 1896.

Vitaj nám, vitaj, nový rok,
od dávna sme ťa čakali!
S tebou prichodia nádeje,
čo nás posávad' klamaly.

Na sľuby nič už nedáme;
predošlý rok tiež robil tak:
sľuboval — a zo splnenia
sľubov tých všetkých ani znak!

Nežiadame hory, doly,
skromné sú naše žiadosti:
dones nám šťastia, úrody;
zažeň choroby, starosti!

Biedy, neresti veľa je,
vyplieň tie, to ťa prosíme;
nedaj vyhasnúť nádeji,
ktorou sa k tebe kojíme.

Vitaj nám, vitaj, nový rok!
a žiadame ťa na posled:
dones najviacej šťastia tým,
ktorí čítajú „Kreštana.“

Pristup na hlavu hadovi,
ktorý plazí sa tu i tam,
tu štípe do nás nesvarom,
tam zas rozsievá klam i mam.

Nesvornosť — matka neresti —
stály príbytok u nás má:
vyžeň ju, zapúď ďaleko,
za to ti každý vďaku vzdá.

Láska k bližnému, ku vlasti —
veru zriedkavá u nás vec;
keď sa i nájde — nuž v ústach;
za každým slovom letí preč.

Nauč nás ľúbiť rodnú zem,
láskou ku vlasti rozpál nás;
miesto otravy nesvaru,
sladkosť svornosti vlej do nás.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Vláda a voľby.

Sú krajiny, kde vláda sa nepridíža istej strany; lež ona je nad všetkými stranami snemovnými tak, že len vtedy môže buchnúť, keď ju panovník zunuje. Taká krajina je Nemecko, Francúzsko.

U nás to nenie tak. Naša vláda skrýva v sebe len samých liberálov, ona je podporovaná len samými liberálmi; u nás vláda s liberálnou stranou je tak spojená, jako sekera s toporiskom, ako potkova s kopytom.

A tak celkom prirodzene pri všetkých voľbách sa vláda usiluje previesť privrzcov strany liberálnej, a nemilosrdne utlačiť a vypukať neodvislé smýšľajúcich.

Lenže jakými prostriedkami sa to stáva?!

Že u nás peniaze a žandári volia ablegátov, to vieme všetci; kde sa ale berú tie hrozné summy, keď daktory mandát aj vyše 50,000 zlatých stojí, to mnohí nevedia.

Nápadné to bolo, že teraz, keď už väčšina veľmožov je liberálna, a cirkevná politika prevedená; že ešte i teraz vymenúva vláda za grófov a barónov takých, ktorí celkom obyčajný život viedli, bez všetkých zásluh, ktoré by takej odmeny hodné boli. Znie príslovie, že volačo za volačo, nič za nič. Neveríme, že by vláda také hodnosti celkom zdarma udeľovala. Pokladnica volebná by najlepšie vedela povedať, koľko tisíc skočí do nej za každú tak udelenú hodnosť.

Uchádza sa na také ciele aj z Viedne, zvlášte bankári naplňujú vačok tých, ktorí v tejto záležitosti vyslaní bývajú. Však i pri predošlých voľbách dali viedenski bankári pol druhu miliona na tento cieľ.

Prečo-že dávajú toľké peniaze viedenski bankári, teda cudzi občania na uhorské voľby. Zas len opätujeme: volačo za volačo, nič za nič. Kto pozná skúposť a skrovnosť žida, či ten uverí, žeby takí bankári toľké summy zdarma za nič dávali!?

O jesto dosť príležitosti túto štedrosť bankárov odmeniť. Tam je tržnica (börza), na ktorej za malú prácu dajú židom milióny nadobudnúť, ani do dnešného času nenie ešte dani podrobená, lebo to by urazilo pánov bankárov, ktorí väčším dielom sú nosa krivého; sedliactvo ale nezadlho už i od slipek bude museť daň platiť; mýto už i tak platí.

A potom pri nariadeniach, ktoré sa kpectva týkajú, veľmi ľahko je ľahodiť takým štedrým dobreprajníkom. Ci ale vidíme dajaké ľahodenie pre roľníctvo a priemysel väčším dielom kresťanmi zastúpený; tam o ľahodení ani reči nenie, ba i ten posledný vankuš sa vytr-

hne z pod hlavy, jestli taký ubiedený kresťan pre chorobu, veľký počet famílie, abo pre zlú úrodu nenie v stave tým ohromitým daňovým požiadavkám zadosť učiniť. Jakože by sa mohlo ľahodiť týmto biedakom, keď oni nemôžu tisíce vytriasť z rukáva na voľby liberálcov, ba keď i svoj hlas volebný nie na liberálca židovským duchom napáchnutého, lež dľa svedomia a lepšieho presvedčenia na takého kandidáta dávajú, ktorý sa opovážil aj protivíť sa vláde, keď ona vždy len ľud utláča, a židom ľahodí.

A jako teda vláda pripravuje voľby získaním si podporu krivonosých, shabaním práva volebného pokrstených, tak statočno sa i samé voľby potom prevádzajú, tak že všetko má tam miesta, len neodvislé hlasovanie je trestané hladom, smädом, grobianstvom žandárov a krivonosých panákov i opleckárov, ktorí všetci pod náčelníctvom volebného predsedu statočného voliča kresťanského o voto, o zdravie ba i o život doniesť môžu, čoho dôkazom je voľba stupavská.

Dokedy že budeš trpeť, Bože kresťanov, také násilienstva a nesvedomité zachádzanie s tvojimi dietkami?! Dokedy že budú panovať tí, ktorí proti kresťanstvu tak hrozno sa previnili uvedením tých nových zákonov a s tým, že obriezku vyriekli za sestru krstu?! Vieme, že si neni náhlivý, tešíme sa ale, že si pamätlivý, toto je naša jediná nádej v týchto smutných pomeroch, v ktorých statoční a svedomití kresťania tak prenasledovaní sú, dajže nám v tomto novom roku lepších časov sa dožiť.

Urminčan.

POLITICKE CHÝRY.

Nový ministerský radca, Michala Szántó, odborného to radeu v ministerstve pravosúdia vymenovali za ministerského radcu ku tomuže ministerstvu, úradný časopis z 22-ho decembra následovným kráľovským prípisom to na vedomie dáva:

Na predlohu môjho uhorského ministra pravosúdia Michalovi Szántó odbornému radcovi titul a ráz ministerského radca bez poplatku darúvati. Dano vo Viedni, 18-ho decembra 1895. Františ Jozef v. r.; Alexander Erdély v. r.

Michal Szántó je pomerne ešte mladý muž, ale výborný úradník, ktorý v poslednie časy dva odbory viedol; hovorí sa, že v práve je zvlášte sbehlý; len nedávno jednu jeho prácu vyznačila uhorská akademia s veľkou odmeňou.

Voľba v Körmente. Zo Sombathelü sa telegrafuje: Sústredný výbor železnej stolice deň voľby určil na 9-ho januára. Voličov je 3800. Hlasovať sa bude v dvoch miestnosťach. Na deň voľby vyriadili dve stotiny koničtva, jednu stotinu honvédov a 24 žandá-

rov. To je už opravdive slobodná voľba. O nedlho u nás v Uhorsku ani si nebudeme môcť predstaviť voľbu bez vojska. Najlepšie by bolo, keď by ablegátov vymenovali, aspoň by sa neluhalo svetu, že u nás v Uhorsku ešte jesto nejaká sloboda.

Prosba proti voľbe. *Ludová strana* v prešporskej stolici zamyšľá zadať petíciu (prosbu) proti platnosti stupavskej voľby. Obsah prosby už ustanovili, a ešte v tomto starom roku zadajú petíciu. Čo aj dobre urobí ľudová strana, tým skutkom len seba samú uctí; nech ukáže, že nevstrčí do vačku, jakékoľvek surovosti proti nej páchané od divého liberalismu. Kam že by to vedlo, keď by židovskému a slobodomurárskému liberalizmu sa všetko povolilo alebo prehládlo, nech vidí celý svet, že u nás v Uhorsku, len klam, luhárstvo, bezočivosť a pokazenosť sú na dennom poriadku, čo všetko falošný liberalismus udomácnil; a nech sa každý presvedčí, že u nás liberalismus iba klamom, podlosťami sa udržuje.

Jako majú uhorskí občania v Cudzozemsku vstúpiť do stavu manželského. Po tieto dni zo Sev. Ameriky jedon grécko-katolícky kňaz obrátil sa na jedny budapešianske noviny s tou otázkou, jako majú uhorskí občania v cudzozemsku sa zdržujúci uzavreť stav manželský. Rozličné noviny o tomto pojednávaly. Z terajších novomôdných zákonov vysvitá toto: Aby stav manželský uhorského občana v cudzozemsku uzavretý má platnosť i tu doma, potrebné je, aby stav manželský v takých krajinách, kde podľa zákona sa uzaviera len pred civilným úradníkom, i uhorský občan pred civilnou vrchnosťou vstúpil do stavu manželského, kde ale neni takého zákona, v takej krajine uhorský občan má do stavu manželského vstúpiť pred svojim duchovným, a jeho sobáš bude mať platnosť a všetky zákonné následky i tu doma.

Židovská pomstva.

1893. januári privandroval do našej obce **Arva-Bukovina-Podsklého** — ktorá je na samej hranici Galicie — istý krivonos Viľo Fischer z Osvienčima z Galicie, a sa jednoducho usadil v jednom chaternom domčeku istej vdovy Márie Kompaník, a tam sme si započal obchod s liehovými nápojmi prevádzkať s tým vyhlásením, že on ako zať Jakuba Dittlera v päťoch obciach má právo i v tejto obci s nápojmi kupčiť. A tak nikto sa neopovážil mu nejaké prekážky klásť. Až konečne úrad obecný naložil Viľovi behom 8 dní, aby sa z obce vypratal, ktorý keď si to nič nevšimnul, prišiel pán hlavný slúžny okresu Trstenského na vyšetrovanie na klčky obce, lebo že obec je povinnovată Viľu Fischera prijať, nakoľko Jakub Dittler veľkú daň platí štátu. Výbor ale a úrad nedal sa nijako nastrašiť, ale sa smele spýtal p. hlavného slúžného: nuž snáď Dittler viacej platí dane štátu, ako mi celá obec?

Pán hlavný slúžny keď vydel s kým má robotu inak premenil reč a hovoril ku Viľovi Fischer; Pán Fischer svoj úmysel straniva bývania predstavenstvu obce ste neoznámil musím

vás potrestať na 10 zl., behom 8 dní písebnú prosbu predostriť pred obecný výbor, obec musí vás prijať. Čo jestli by neučinila budete appellovať a já budem podporovať tú vašu záležitosť. — Česť a chvála výboru, lebo pritom všetkom násilenstve nedal sa odstrašiť, a, tú písebnú prosbu odhodil, že Viľo Fischer a) žiadného majetku nemá, b) ponevác Viľo Fischer uspokojivé mravné svedectvo nemá a c) ponevác výbor stav obce do ohľadu berúc, ktorý je hmotne už i tak zubožený, privoliť nijako nemôže.

Proti tomu rozhodnutiu výborovému Viľo Fischer rekuroval na podžupánsky úrad, avšak podžupánsky úrad ten výnos predstavenstva obce potvrdil a naložil Viľovi Fischer behom 15 dní z obce sa vystehovať. Židák sa nechcel nijako s tými výrokami uspokojiť a najmenej pán hlavný slúžny.

Predstavenstvo obce žiadalo policiaľnú pomoc od hlavného slúžného ku vyvedeniu Vilhelma Fischer z obce. Pán hlavný slúžny nielen že to neučinil, ale vydal služebnú knižku Viľovi Fischer, ktorý ako pacholek slúži u Jakuba Dittlera na Podvlku, a na Podskli po dnešný deň krčmári. Teraz sa už pýta, kdo je pán v obci? Jha vám teraz ukážem, jha som nhesproस्थ्य žid, a čo ja slubhym, tho ja vykhnám. Ja slubhym liter vína i goralky a thak budhu šickhi gojim skhakať akho ja jim budhem kvizdhať. Ja ukážem že theraz taký budú výborníci akhych já chcem. A v skutku keď prišly voľby na obecných výborníkov, väčšinu vyvolili z pláma mokrej štvrti. A tak isto sa stalo i pri voľbe obecného úradu. Tu židák zdvihol ten krivý nos, a spýta sa už smelší, kto je phan v obci? Či kňaz alebo Viľo Fischer? Ja vám ukážem, že ja teraz kňaza z obce vyženiem, a nie on mňa. Oj, keďby ste to urobil, pane Fischer, odpovedajú mu tí z mokrej štvrti, vtedy uveríme, že ste mudrý žid. Čo hovoríš, ty sprostý Kalec, thu 1000 rimských, phane Banecky zasthavim, že ja kňaza z obce vyženem. No na to sa treba napíť, hovorí Ondrej Banecky, dajte tam phán Fischer z toho vašého. Ej, keďby ste to urobil pane Fischer, čo ste teraz hovoril, bolo by hodno vás rád videť, hovorí Ondrej Brandisz. Nho tu moja ruka, že ja tho urobím. Nuž pane Fischer, teraz nalejte i pre Františa Kalec aj Šandorovi Kompaník, lebo to sú chlapi, viete že ti vám budú na veľkej pomoci, len jim dajte vypíť. Nuž chlapi držte sa, vyžeňme už preč toho kňaza, nech ho už ráz čert vezme hovorí Ondrej Banecky. Nho phan Banecky, ja to chcem vykonať, ale i vy mi musíte na pomoci byť. No, čo len chce pán Fischer všetko urobím, odpovedá On-

drej Banecky. Nho koho mi dajú na písme pán Banecky? . . . Napište: Františ Kalec, Mária Kompaník, Emilia Brandis, Ferdinand Bukovinszky, Florian Hossaniak, Anna Banecky, Johana Kovalik, Mária Kovalik, Vendelin Kovalik, Banecky Anna Lukács.

Dost zajtra pôjdem ku Rozenthalu na Jablonku, tho je theš veľmi mudrhy phan postenfürer, then tho všecko thak urobí že prindhu žandári a vezmú kňaza, čo nikto nebude vedieť. To sa stalo 31. dec. 1894. Višo Fischer pošel z Františom Kalec ku Postenfürerovi a tam nadiktoval, ako náš kňaz 23. dec. na pána kráľa kričal v kostole.

4. jan. 1895. prišli 4 žandári na Bukovinu a vyhľadávali v každom dome, čo kňaz 23. dec. v kostole hovoril. Keď sa ale nič dozvedel nemohli na Bukovíne, prišli na Podskle, ale ani tu sa jim nič nepodarilo vyskúmať. Konečne prišli k rychtárovi. Nič nekázal znela odpoveď — len, aby sa na polnočných službách Božích slušne držali a pekne spievali. Nho, ja vás naučím všetkých i s vaším kňazom. Phán rychtár, nech mi pošlú po podrychtára, prisahaného i boženíka. Stalo sa. Phán boženík, oni mi pôjdu po Františa Kalec, Máriu Kompaník, Emiliu Brandisz, Ferdinanda Bukovinszky, Floriana Hoszanyák, Annu Banecky, Johannu Kovalik, a Annu Banecki z rodu Lukács. I to sa stalo. Nho, vy najlepšie viete, čo kňaz hovoril 23. dec. 1894. v kostole o civilnom sobáši a o Jeho Veličenstvu. Oh, vieme, vieme pán Postenfürer. No, na to složíte protokoll, dobre ako len chcete, tak urobíme. Ach, bolo že vám tej radosti. Než bolo to strachu a lietačky, keď sa dozvedeli, že to nebolo 23. dec. ale to bolo inokedy, a nemohli nijako natrafiť. Písali chytro do Peštu a odtiaľ prosili pomoc. Odtiaľ odpísali, že ano dajú pomoc jestli je potrebné a jestli si sami nemôžu dať rady. Teraz počúvaj svete! dňa 11. nov. 1895. predvolaní hrdinovia a hrdinky do Pešte na kr. súd zbadali, že nemajú so sebou Viša Fischera, ktorý sa osvedčil, že on musí všade prví byť a že preto i tu na samý ostatek ostal, aby keď príde ku úteku, prví bol na to. Ako všetci vyznali Višo Fischer ich naviedol na to, aby svojeho duchovného otca tak nespravodlivo zažalovali, takú haňbu na seba a na celú obec uvalili, že teraz sami nevedia tomu pochopiť, ako sa mohli takému krivonosu dať oklamať. Ja z mojej stránky vám len to radím, vezmite do ruky „Kresťana“ a čítajte ho usilovne to sa vám potom nestane. Nech žije „Kresťan“ a s ním „ľudová stránka.“

Pozorovateľ.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepšerovi bohužial bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Kanyanka: Josef Sloboda 50 kr. — Oszlány: Vel. p. kaplan Františ Pszotka, Josef Fialla po 1 zl., Ferdinand Gaál, Balint Lackovič, Pavel Krovina, Josef Mojžiš, Imrich Polóny, Ján Polóny, M. M. po 50 kr., Josef Polóny, Josef Kmety, Josef Zátapek, Josef Divis po 30 kr., Lukáč Hudec 25 kr., Matej Kleman, Ján Kmety, Michal Kmety, Felix Belica, Károľ Mixa po 20 kr., Ján Chalmovánszky 15 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslaní útrpné riadky v mene milého mučedníka našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

Rovnosť ablegáta Vajayho.

Tento člen neodvislej strany veľmi pochválil ľudovú stranu, ktorej voličia vraj pri tom najnemilosrdnejšom zachádzaní anjelskú trpezlivosť preukazovali. Keď vraj porciu majú platiť gazdovci, vtedy sa nesvedomitiť mameluci neomýlia a nedopytujú na vek a na totožnosť osoby; keď ale statočný volič nechce podlo za peniaze svoje vôto i svedomitosť predať, jednoducho shabú mu právo hlasovania. A tí istí ktorí povzbavení boli vôta v Nitre, Stupave a inde, jako sa zišli štátu a stolici, keď bolo treba daň platiť. Vtedy nemali zádrapku ani proti ich veku, ani proti zle vpísanému menú; ani notár nezaprel ich osobu, lebo štát potreboval ich krvopotné mozole. Keď ale rad prišiel na užívanie práva spojeného s povinnosťou statočno vybavenou: tedy jednoducho šliapali po tom práve, a shabali ho.

„V Nitre sme videli, pokračuje ten ablegát, že pri dvakrát opätovanej voľbe oproti šliapanie práv, utláčaniu ústavy krajinskej chudobný ľud sa len modlil, mokol, trpel a plakal. Ja len šťastie prajem p. Eszterházymu k takejto strane. On dvakrát nám predstavil toto množstvo voličov od bäránka trpezlivejších.

Jeho strana bola pri šliapaní práv trpezlivá jak nebeskí anjeli; náš ľud ale (maďari), ktorý sa narodil v boji za slobodu; a pri prísach slobody sa sosilnil; ktorý za slobodu krv, majetok ba i život obetovať sa naučil, nebude trpeť, nedopustí, aby najomníci šliapali po slobode ľudu.

Nevyvoláva sa ľud k revolúcii, nie k povstaniu; lež len ku slovu smelému a rovnému; a je-li potrebné, k ústavným skutkom tam, kde a kedy je to potrebné. A pýtam sa vás

slobodní voličia, či s mečom slobody dovolíte, trpeť budú, aby najatí Tarnóczovia a Bartolovci šliapali po našich právach?

Najvyššia moc ľudu nebude mať inej pomoci proti takémuto sústavnému šliapaniu práv a ústavy krajinskej, ako to, že hneď spravi poriadok súd ľudu, a prevedie krvosmlúvu v Eteľkúze učinenu: „Kto nohama šliape po ústave, nech zomre.“

Toto sú slová v snemovni verejne prednesené. My k nim len to dodáme, aby to čitatelia rozumeli, že v Eteľkúze sa usniesli maďari bezpočetní v jednom shromáždení, že kto sa opováži bezočivo šliapať a utláčať práva krajinské, ten musí umrieť tam na mieste, kde to urobil.

My slováci sme o mnoho tichšej krve, dôkazom je toho Nitra a Stupava, kde i dvakrát sa také do neba volajúce nepravosti prevádzaly, že keby sa to v daktorých uhorských okresoch bolo prihodilo, nebolo by to tak na sucho bývalo.

Nechcem ja búriť ľud, a ho za krvou utlačiteľov dychtivým spraviť, predsa ale som to chcel spomenúť i z tej príčiny, aby vedeli čitatelia „Krestana“, že i na sneme sa ohlási za nich kedy-tedy šlechetnejší muž; a že my slováci prirovnano s maďarmi, sme anjelským príkladom trpezlivosti, nemo snesieme aj tie najohavnejšie nepravosti proti slobode občianskej namierené.

Zdoliny.

„Keď Boh s nami, kto proti nám?“

*Žiaden človek na tej zemi,
Čo jak šťastný, blažený
Neni bez trápenia, strasti
Zakiaľ žije v časnej vlasti.
No a k tomu ešte jaké
Nebezpečenstvá storaké
Hrozia nám vždy, tak že ani
Len nevieme, z ktorej strany
Dýka záhuby môže nás
Raniť, zroniť bár v ktorý čas.
Preto sa však nič nebojme,
V tej nádeji silno stojme,
Otec nebeský že všade
Chrání nás a v žiadnom páde
Nepadneme do nešťastia
Bez jeho vôle, o bratia,
Preto ja len to vravím vám:
Keď Boh s nami kto proti nám?*

K.

»Stary rok« — »Nový rok.«

Veru dobrej vôle bol Hrebíček, majetný to gazda keď domov prišiel červenú mal tvár — ako rak, nos ale mal hádam ešte červenší, trebárs ani tak veľká zima nebola, aby sa na tú mohol vyhovoriť. No, veď ale na tomto svete jesto aj inšie, nie len zima! Ku príkladu jesto aj víno, — a nie len akékoľvek, — ale výborné, ak na príklad má pán Veselý, od ktorého práve teraz prišiel.

Ba, čo viac: tam bol aj učiteľ, ktorí vždy s novinkami chodí pod pazuchou, a ten im čítal, že ľudová strana všade víťozoslávne napreduje.

A kto by na taký radostný chýr nepil, k tomu na „Stary rok,“ to je nie ani človek. Veď sa oni ani nedali zahanbiť; koštovali, — koštovali, pomaly tú obzvláštnu tekutinu tak po chlapsky, — nie čudno, že p. Hrebíček takú dobrú vôľu dostal, že ako domov prišiel, svojej „starkej“ len o ľudovej strane vyprával, a to každým činom, až konečne s fajkou nožničky zrazil so stola. Nožničky so šromotom padly a rovno sa do zeme zapichly.

„Prídu hostia!“ zavolal chytrý Hrebíček, peč, var starká, uvidíš, že nám hostia prídu, lebo sa nožnice do zeme zapichly. Tak ver! zajtra je aj tak „nový rok,“ švagor z „Vrchovca“ istotne príde, a to najskôr aj so ženou.

Tak sa aj stalo; sotva tieto slová dokončil, na dvore „Chýť ho“ a „Nedaj sa“ strašný brechot začnú robiť, — pred domom naraz voliačky vozík zastane, — a z jedno piatich bekešov a pokrovcov vyvlečie sa švagor a švagrína.

Vitajte — vitajte u nás! — Ako že sa máte? Sto rokov sme vás už nevideli! No, predsa ste už raz prišli!“ atď.

Hostia odložia bundy a začnú rozprávať, jak planú cestu mali, aký nepríjemný čas, ani teplo, ani zima, atď.

Večer sa im chytrý minie; všetkého majú dost; kačica, hus na stole (pravda-že pečená), — makovníkov, orechovníkov, syrovníkov do sytosti! — Chlapi sa ale len okolo šikovnej flašky držia.

„Nech ti Pán Boh čím viac starých rokov dopraje, švagrík!“

„Nech aj vás Pán Boh živí všetkých vospolok!“ Takto sa im pekne míňa čas. — Deti kocúra naháňajú, ženy sa o plátne, bryndze a o zemiakoch rozprávajú; dvaja chlapi ale vládu preklínajú, politizujú o dušu!

Všetko prišlo do reči; úroda, čas, anarchisti atď. teraz už vládu pretriasaju.

Konečne deti už stíchly, lebo kocúra už domiagaly, ktorí ich dobre poznačil, — ženy sa už ticho rozprávajú, len chlapi ešte neustali vládu česať, lebo vraj ešte viac zaslúži; — a neviem dokedy by sa rozprávali, keby švagrína neurobila všetkému koniec: „Chlapi spať, spať! Nechajte si aj na zajtra voľačo; odložte to na „nový rok!“

Chlapi poslúchli svoje starké, — a onedlho všetci tak chrápali, ako keby bolo hrmelo. — Keď už v chrpaní ustali, — prebudili sa na „nový rok.“ Dvaja švagrovia hneď za rána si vinšovali jedon druhému, čo len vedeli; — neskoršie aj deti povedia svoj veršík, — a to im veru dobre išlo, len malý Miško sa pomýlil v prostriedku. No, ale nič to zato! aj on dostal tak nový krajciar ako druhý, čo je najhlavnejšie!

Všetci sú veľmi dobrej vôle; ako by aj nie, veď je „nový rok,“ kedy človek všetké trápenia a starosti

zabudne, a len na predok, do budúcnosti hľadí; a úfa, že na pozatým všetko lepšie pôjde. Veselo sa rozprávajú o všeliakých príjemných veciach, a čakajú zvonenie, aby potom všetci naraz išli do chrámu Božieho.

No, majú ešte času: — Naraz voľakto klope na dvere, a to veru dosť silno, ako keby traja klopli naraz.

„Volno, volno“ — volá úprimne domový, lebo vie že dobrý priateľ prichádza, lebo čo žeby hľadal niekto druhý.

A ani sa nesklamal. Dolinský kmotor sa dostavil; — s'atočný človek, — bol už aj rychtárom, teraz je ale kostolným otcom.

Pán Dolinský zastane pri dverách, pekne sa pokloní, brúsi si hrdlo, vlasy si uhladí, vzdychne si, až konečne začne svoj vinš:

„Ako všetko zlé či dobré má svoj začiatok, tak má aj koniec. Roky tiež uplyňajú jeden za druhým do večnosti; včera bol jeden, dnes je druhý. — Včera sme pochovali starý rok, dnes nás už Pán Boh obdaroval s novým. Prvý deň tohoto nového roku vinšujem vám teda, drahý kmotričku, by vám dobrotivý Stvoriteľ v tomto novom roku dal dobrého zdravia, šťastia a hojného požehnania, — a sv. pokoj nech nikdy nevychádza z vášho domu.“

„Ďakujem vám, ďakujem srdečne drahý kmotričku“ — odpovie chytrý domový a podáva mu kališok, aby pil. Dolinský si ale zakašle a ďalej pokračuje:

„Ponevác ale, jako voz bez oja, kôň bez nohy nič nestojí, tak aj chlap bez ženy, — sám sebe je farchou, čo už aj sv. Pavel apoštol dobre povedal, že »nie je dobre človeku samému byť, tak vinšujem vám kmotričku, aby Pán Boh aj vašu rebrinku dlho živil v dobrom zdraví. Ale ...“

„Ďakujem, uslyš Pán Boh!“ — pretrhol domový reč, a podáva mu kališok na strngnutie. — Dolinský ale neohrožene ďalej pokračuje:

„Ale ako krása stromu je ovocie, tak krása ženín sú deti,“ čo aj sv. Písmo vraví, že „ktorý strom ovocie neprináša, vyfatý a na oheň bude hodený.“

Tu si švagor z Vrchovca začne ucho škrábať, a kyslú tvár ukazuje, lebo on veru nemá deti. Dolinský ale nato nič nedá, — celý vypotený pokračuje:

„Okolo pani kmotričky nejedno poskacuje, preto vinšujem vám, aby ... aby Pán Boh aj tieto vaše štepy zadržal v dobrom zdraví na radosť a krásu našej sv. cirkvi a vlasti.“

Tu sa už nazdal domový, že je už všetkému koniec, a začal ďakovať, — ale Dolinský nepopustí; veľa má ešte vinšovať, nadarmo si veru po celej ceste hlavu nelámal!

Dobre od spodku začne zase, že bez majetku nestojí veľa život, z čoho vykrúti, aby teda jeho statku, volom, koňom, telcam a čeladi nič zlého sa neprihodilo v tomto novom roku. Keď aj toto dokončil, príde rad na hostí, ktorým tiež všetko dobré vinšuje; a konečne na zdravia si zapijú.

Takto prídu jeden za druhým druhí kmotrovia, pacholok, hlásnik, sviniar, a každý si rozpovie svoje. Domový trpezlivo vypočúva všetkých, a pekne sa im poďakuje; domová ich ponúkne s koláčami, domový s kališkom.

No, ale už sozväňajú, posbierajú sa teda všetci do kostola.

Malý je kostolík, a predsa každý si najde miesto a vzkrúšene sa modlí aspoň teraz, lebo cíti, že veru veľmi bude utisnutý na Božskú milosť cez celý rok.

Každý občerštený a posilnený sa vracia domov po službách Božích a z hĺbin srdca si vzdychne:

»Dajže Bože šťastlivý nový rok!« A. Nroklif.

Čas. 23-ho decembra v Budapešti zavčas rána sa blískalo. Potom sa zatmilo a okolo deviatej hodiny počal sňah padať a padal až do večera, jaknáhle ale padol hneď sa aj roztopil. Teplomer ukazoval 2·1 stupňov. — Po Uhorsku porád je vlažný čas. Najteplejšie bolo v Crkvenici 9·8 stupňov, najchladnejšie v oravskom Podzámku —2·8 stupňov. — V Europe čas je chmúrny, úmernost tepla z väčšej čiastky nad mrazištom. Po Taliansku boly husté dažde s búrkami, len po Francúzsku a Rusku je suchý čas. — Najteplejšie bolo v Malte 14·4 stupňov, najchladnejšie ale v Nemei —6·4 stupňov. Vo Viedni 9·0 st., v Carihaude 11·1 st. bolo tepla. — Predpovedá sa: Predbežne môže sa ešte vždy mračný, daždivý vlažný čas očakávať.

— Kráľ. Z Nizzy telegrafujú, že kráľ 15-ho februára príde do Kap-Sv.-Martina, kde dva týždne sa bude s kráľovnou zdržovať.

— Z kráľovského dvora. V dvorných kruhoch sa hovorí, že Kristinu kr. knážnú, šestnásť ročnú to dcéru Fridrika kr. kniežata v najbližšom dvornom bále predstavia svetu. Práve vtedy predstavia dvorným paniam jediná dcéru Vandu grófa Badeniho rakúskeho ministerpredsedy.

— Grecký kráľ na parolodi »Kaiserin Elisabeth.« Z Athénu sa telegrafuje. Na zástavnej lodi Kaiserin Elisabethe, ktorá ku rakúsko-uhorskému loďstvu v Pireusi sa združujúcu patri, predvečerom k úcte greckého kráľa boly raňajky, na ktorých grecky kráľ, kráľovná, korunný dedič s manželkou, Mária a Juraj kniežatá, barón Kosjek rakúsko-uhorský poslanec osobstvo poslanstva a veliteli lode boli prítomní. Prvý zdravicu povedal kráľ na kráľa Františa Jozefa, na kráľovnú Alžbetu a na kráľovskú rodinu. Veliteľ lode pozdravil greckého kráľa a kráľovnú. Odpolednia na tej zástavnej lodi shromaždila sa popredná spoločnosť z Athénu a bol tanec. Okolo večera kráľ a jeho sprievod z lode odišli.

— Falošné korunníky. Novejšie zas sú v obchode falošné korunníky i v hlavnom meste i na vidieku. Falošné korunníky sú vyhotovené z kovu tak zvaného Britannia, liatim. Rakúske majú rok 1893. Láhko ich možno poznať, lebo farva ich je nápadno šedá, nápis z väčšej čiastky chýbä, nákras neni zreteľný a o mnoho hrubšie sú nežli opravdivé. I v hlavnom meste i po vidieku vrchnosti vyhladávaajú falšovaťteľov, ktorí podľa dosávnadneho vyšetřovania ta kdesi okolo Trnavy sa zdržujú.

— Súboj v Prešporku. Z Prešporku sa píše, že tam dr. Orth podlekár a Františ Korbas mestský výborník išli na súboj, v ktorom obidve stránky ťažké poranenia utrpely. Príčinou súboja bolo to, že v politike mali rozdielne náhľady.

— **Odvrhnutý turecký poslanec.** Assím bėga, bývalého o tureckého hlavného konsula v Budapešti vymenovali, jako známo, za poslanca do Athény, avšak grécka vláda ho nechce prijať, lebo keď bol konsulom v Arte, dal na javo, že grékov nemôže vystáť. Medzi portou a gréckou vládou sú v tejto záležitosti pojednávania.

— **Nezdarná dcéra.** Pavel Bėleš 80 ročný starec, ktorý už sám sebou nevládze, bol utisknutý na svojou dcéru vydatú za Bartolomeja Horváth v Dághu neďaleko Ostrihomu. Ale tá nezdarná dcéra nechcela vydržiať vlastného otca, ačkoľvek predstavenstvo obce viackrát ju oslovilo, aby opatrovala toho nemotorného starca. 15-ho decembra Horváthka sa s otcom povadila, a v noci ho vysotila na ulicu. Na druhý deň rano občania našli Bėleša pred dverami jeho vlastnej dcéry zmrznutého. Ten ubohý starac zmeravený zvalil sa pred bránou. V Dághu tento príbeh veľkú rozhorčenosť spôsobil proti tej nesvedomitej dcére ktorá ešte ani potom nechcela dať pochovať, tak že obec sa musela postarať o jeho pohrab. Tento pád udali služnovskému úradu, ktorý porobil pokroky, aby tá zlostná dcéra obdržala zaslúžený trest, nakoľko túto záležitosť oddal trestnému súdu.

— **Vyzbįjali 250,000 frankov.** Z Belgrádu sa oznamuje, že tam na prostred mesta opovážlivé zbojstvo spáchali 19-ho decembra. Pokým poštový voz zo železnice išiel na hlavnú poštu, na pol ceste, naproti ministerstvu zbojníci ho napadli a olúpili. Domnievajú sa, že cena vyzbįjaných peňazí je asi 250,000 frankov. 20-ho decembra rano, po zahrade ministerstva finansov našli niekoľko ztratených obálikov s banknotami, ale o zbojníkoch ešte ani chyrú, ani slychu. Neskoršie prišiel z Belgrádu jedon telegramm, ktorý oznamuje, že kočíš a poštový sluha spáchali to zbojstvo. Najväčšiu časť tých ozbįjaných peňazí už našli v parku ministerstva finansov.

— **Opravdivý sviniar.** Vo Veľkej-Kikinde dlhé časy žil jako bohatý svinský kupec Ladislav Aradán. Onehdy jako sa odtiaľ píše na pohľadanie temešvárskej policie ho zdržali. Vyšlo totiž na vrch, že Aradán len tak pobočne bol svinským kupcom, lež opravdivým remeslom jeho bolo to, že sa falošne hral v karty. Práve keď ho zdrapili, bol pri takej robote. Preskúmali jeho bydlu, a tam nie menej než 48 paklíkov kariet pripravených na falošnú hru, našli. Aradán mnoho chodil do cudzozemska a preto policia má to podozrenie, že bol vo spojení i s cudzozemskými zločincami a ešte mnoho iného obťažuje jeho dušu.

— **Starostlivá stolica.** Tieto dni umrel v Liptove feršter stoličný nižného okresu Lacko Janák. Ročitý plat mal ustálený na 1000 zlatých, však ale dokým žil, od slávnej stolice sotva dostal ročite 200 zlatých, lebo slúžnovia tak dbali o neho, ako o lanský sňah, neinkasovali prislusnosť jeho od obcí, a len po smrti jeho sa dokázalo, že jemu, patrične jeho sirotám, je okres vyše štyritisíc zlatých podlžen. Kofko, a či dačo jeho vdova a siroty z týchto peňazí dostanú, z čoho žil tento človek, a či od hladu neumrel, vie len Všemohúci! Sama Revúca, ktorá ročite so 40 zl. mala k tomu platu prispieť je podlžná vyše 500 zlatých; teraz ubohý svet exekvujú, kde pri poriadku by si boli ročite tých 40 zlatých ľahko zplatili.

— **Ztratil sa domahateľ trónu.** Z Parížu sa píše, že Henrik Orleánske knieža, ktorý ešte v jar vybral sa na dlhšiu cestu do Indie a Chíny, od 22. júna vôbec žiadneho chýru o sebe nedal. Rodina

ale jeho sa domnieva, že to mladé knieža nepotkalo žiadne nešťastie, a že sa zdržuje v Tibete, ktorého hlavné mesto: Lassu chcel návštívť a len pre nejakú nenadálu prekážku neprichádza od neho žiaden chýr.

— **Zkaza jednej lode.** Podľa jedného telegrammu z Filadelfie jedna nemecká loď menom Athene s petroleumom naložená pri Kaj May bola do povetria vyhodená. Z osobstva zahinulo 14 ľudí, medzi nimi i kapitán. Dvoch kormidelníkov a štyroch matrózov zachránili a štyria z nich prišli do Filadelfie na anglickej parolodi Tafne.

— **Obeta hnevu.** Z Lvova telegrafujú: Goetera vojenského dôstojníka chytili, lebo zastrelil jedného sedliaka, ktorý tvrdil, že ten majetok, ktorým vládne otec dôstojníkov, je vlastne jeho. Táto reč na toľko rozdráždila toho poručíka, že spáchal ten osudný skutok.

— **Odvrhnutá millionová základina.** Z Berlínu sa píše: Valné shromaždenie mestského zastupiteľstva jednohlasne odvrhlo tú millionovú základinu, ktorú Bleichröder daroval, aby sa z nej špitál pre nemocných na prsá vystavil. Vykonavateli testamentu požadovali to, aby sa tento špitál s druhým už jestvujúcim spojil. Ponevác vrchnosť a učbár Virchov proti tomu boli, million odvrhli. Tí vykonavateli testamentu teraz už pravde podobne neodvisle usporiadajú tú vec.

— **Povodeň v Kaukaze.** Z Tiflisu oznamujú, že následkom veľkých daždov 19. a 20. dec. na okolí Kutejsu vylialy rieky. Zakaukavská železnica na mnohých miestach utrpela škodu. Pri stanici Bielegory jedna veľiká skala sa zrútila a pretrhla premávku medzi stanicami Bielegory, Malitou a Kvirikou — Kutejsom. I z Goriundu a Tiflisu povodeň oznamujú.

— **Vrah svojho otca.** Z L'uptovského-Sv.-Mikuláša píše, že 18-ho decembra v susednej obci, vo Vrbcách Jána Lacku, zámožného to garbiara, jeho vlastný, 19 ročný syn zavraždil a potom von z dediny ku cigáňom utiekol, kde ho žandári zdrapili. Neskoru večer prišiel starý Lackó vesele domov z krčmy a syna, ktorý ináč bol nezdravistý a i rozum nemal na mieste, pokarhal. Syn vymýšľal pomstvu a sotva že otec zaspal, vzal jedon ostrý garbiarský nôž a odrezal otcovi krk. V tej izbe nebolo nikoho iného, len v bočnej izbe ležala žena zavraždeného, tiež na nemocnej posteli. Keď volala na pomoc, ten nešťastlivec už bol mrtvý.

— **Amerikánska svatba.** Noviny „New-York Herald“ píše, že v meste St. Louis, jedon nemecký pivovarník Adolf Busch vydával dcéru za jedného kapitána 16. decembra. Len ozdoba kostola stála 10000 dolárov. Adolf Busch na túto slávnosť z Nemecka na svoje útraty dal dovesť sto svojich priateľov.

— **Nechce byť matrikárom.** Eduard Mit-tuch, ktorý nedávno bol vymenovaný za matrikára do trenčianskej stolice v novinách „Nyitramegyei Szemle“ sa nasledovne osvedčuje: Nižej podpísaný s najväčším prekvapením prijal som chýr, že ma minister vnútra za podmatrikára do Očadnic vymenoval. Ja som nehľadal túto smutnú slávu a preto toto vymenovanie, ktoré sa bez môjho vedomia stalo, neprijímam. Nesrovnáva sa s mojím smýšľaním, aby som, vyše 35 rokov verne a čisto služiac cirkvi svätej, prijal ten úrad, na ktorý mojích kňazov za nesúcich vyhlásili. Svedomie mi nedopúšťa, aby som sa od môjho presvedčenia a mojích zásad odchýlil. Jako i posávať som bol verným synom mojej cirkve, ktoréhožto hmotne záujmy neboly

v stave oslepiť, tak i napozatým chcem ostať. Jako katolícky učiteľ na mojej namáhavej ceste za slávu si pokladám, že svätú vec mojej cirkve nosiac na srdci nikdy som nebol jej zradcom, a pokým žijem nikdy ani nebudem. Jednu cirkev mám, jednu dušu a jednu školu, týmto som zasvätil môj život a následovne do matrik fortielom vykrútených nemám nič. V Očadnicách 10-ho decembra 1895. Eduard Mittuch, učiteľ.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlisko toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do ľudovej kancelárie sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno Veľk. pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ľudovej strany“
v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

DOPISY.

Báčska Nová Ves (Báč-Bodrogská stolica.
(Bácsujfalu Bács-Bodrogh vármegye.)

Prevelebný pán Redaktor!

V Báč-Ujfalve na dolnej zemi v jednej slovenskej dedine, v ktorej katolíci a evanjelíci v najväčšom pokoji a svornosti žijú, 16-ho novembra volili sme stoličného výborníka. Naš notár, ktorý je spolu i matrikár tiež chcel výborníkom byť, a preto už pár dní pred voľbou do každého domu poslal eksekútora, ktorý plašil ľudí, že až nebudú na notára hlasovať, tak uvidia čo potom bude. A bár deň voľby eksekútor celý deň behal po dedine a plašil ľudí, pisár ale pri dverách dedinského domu stál a dával ľuďom cedule, my predsa, pretože čítame »Krešťana« nedali sme sa od ľudovej strany odstrániť, lebo vieme že ľudová strana za dobro národa a ľudu pracuje. Pristali k nám na ľudovú stranu aj naši spolubratia a občania, naši dobrí evanjelíci, pretože počuli od nás, že my chceme vyvolať za výborníka nášho pána farára a dekana, ktorého nie len my ctíme a milujeme, ale aj naši bratia evanjelíci ho v úctivosti držia, pretože ho aj oni poznajú aj vedia, že nie len o našu dedinu sa stará, ale že jako tá ľudová strana pred seba si vzala, aj náš pán dekan za dobro národa pracuje. Vyvolili sme teda za výborníka tak od nás katolíkov jako i

od evanjelíkov cteneho nášho dvojtíhodného pána Vincenca Mladoniczkého p. dekana. A síce hlasovalo 161; z týchto hlasov p. dekan dostal 91; p. notár 59, medzi týmito hlasmi bolo z Lalítyu 31 hlasov, a pán Škultéti pravotár dostal 11 hlasov. A včul s radosťou ohlasujem: že živila ľudová strana! živili náš dvojtíhodný vyslanec! živili i naši spoluobčania a bratia, naši dobrí evanjelíci, pretože s nami hlasovali za dobro národa! Keď sa naším spolubratom evanjelíkom poďakujem za ich lásku, sľubujem im, že v obecnom ohľade budeme im vždy i my na pomoci; spolu prosím Velebného pána Redaktora, aby týchto pár riadkov, ktoré jednomu z ľudovej strany sedliakovi zo srdca vychádzajú, do nášho tak milého »Krešťana« vydať ráčili. Prosím vás len pracujte na naše dobro, lebo veru až sa tak bude robiť s nami jak včul panuje po našej krajine, nebude s nami dobre. Nech žije ľudová strana!

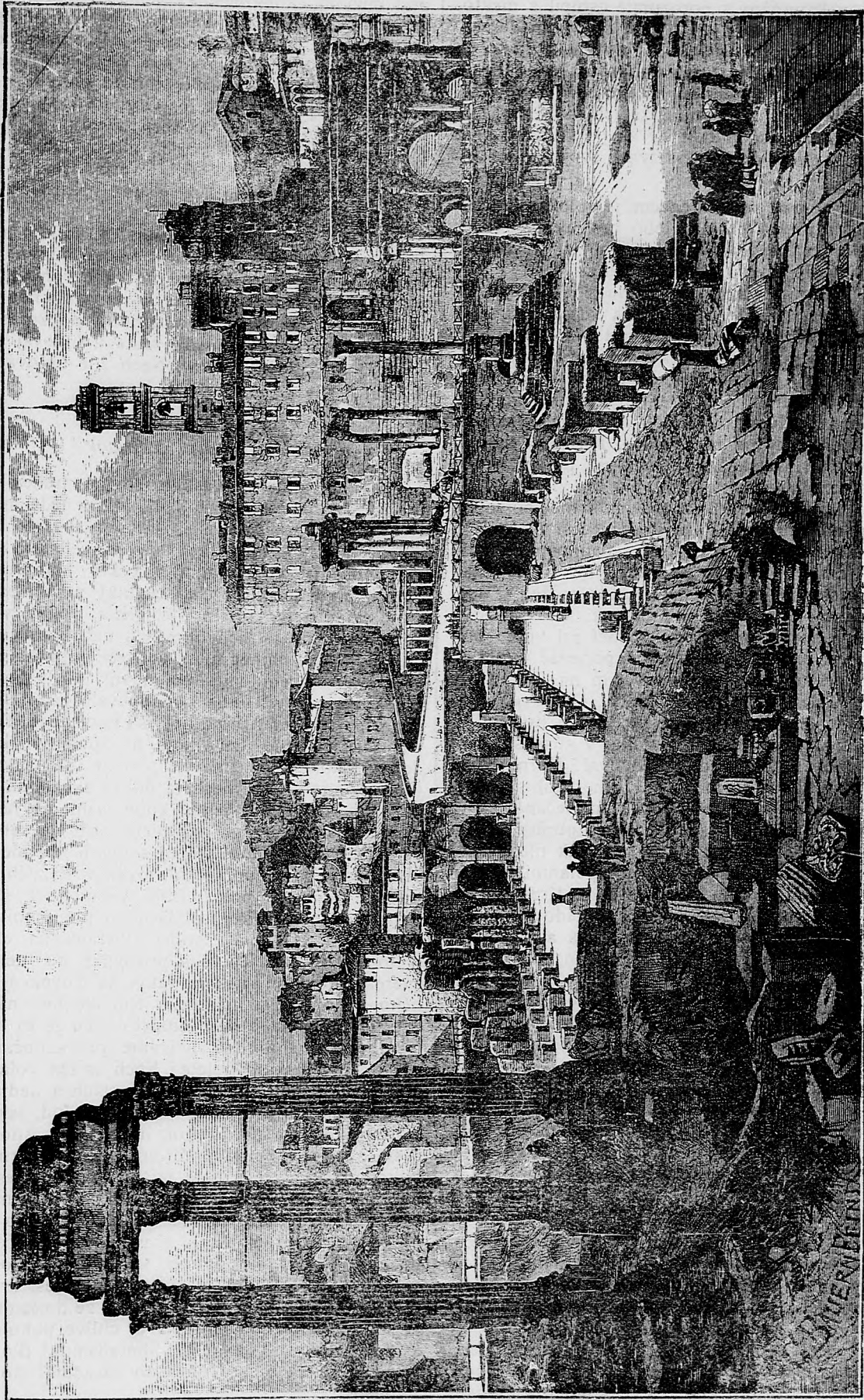
Jozef Vrabčeniak, gazda.

Prievidza, 16-ho nov.

Vysokoctený prevelebný pane!

Predošlý môj dopis, jemuž ste p. Redaktor v našom obľúbenom »Krešťane« láskavého poprial miestečka, za čo budiž vám srdečná vďaka, — zaključil som s tým, že počkám zdĺhly my prievidzskí mešťania i s celým okolím len na sen sme odsúdení, aby sme večne driemali a ani za mak sa nestárali, jako nepriateľ o majetok nás »osvobodzuje« a zlotrilo vkráda sa do svätin Cirkve Kristovej. Odtedy uplynulo už práve jeden úplný mesiac, teda toľko času, že v dobe srchovanej, jako je nynejšia, môhlo sa v tomto ohľade i veľa, alebo aspoň niečo učiniť zo strany našich duchovných vodcov. Teda čo som vyčkal?

Najsamoprav s radosťou musím poznamenať, že dňa 10. t. m. slávnostne sme otvorili v Prievidzi »katolícky kruh.« Hovorím slávnostne, s odspievaním v kostole »Veni sancte,« ačkoľvek celý náter ďalšej slávnosti ďakovať máme hosťom našim, zvlášte okolitému ľudu, ktorý vo sprievode svojich duchovných sviatocne sa dostavil v takom válnom počte, že do spolkových miestností sotva vpratať sa vedel. Chyba bola tá, že z našej strany nemyslelo sa zhola na nič, aby tento pre nás tak pamätný deň aspoň jaký-taký zovnútorý lesk obdržal. Ešte i ten billiard musel zavádzať nášmu p. veľkomožnému, ktorý z príležitosti tejto držal primeranú reč o »činnom povedomí katolíkov,« na koľko ono v terajšom krušnom čase u katolíkov nevyhnutne sa požaduje. Neni dosť — volal našeno — katolíkom byť len medzi štyrmi múrami, lež načim to katolíctvo preukazať aj na vonok, to jest, za jakýchkoľvek okolností, pri jakejkoľvek príležitosti, v jakejkoľvek spoločnosti musíme byť vždycky povedomí, činní katolíci. Bola to reč v skutku úchvatná a — na čase; len čož je z toho, že jej poslucháčstvo nerozumelo. Vlastenectvo nezáleží v reči, ani neni výhodou niektorej triedy, ku príkladu úradníctva, ktoré neraz ho len zneužíva, lež má byť hrdosťou, drahý talizmán každého Uhorského občana. A my duchovenstvo naše poznáme jako také, ktorému dotyčne jeho vlastenectvo ani v najmenšom vytyká sa nemôže; tým menej teda bol by kto hlavou a srdcom na mieste z pánslavismu upodozrieval nášho p. veľkomožného, keďby majú pred sebou čiro-čisté obecenstvo slovenské, preutešenú reč svoju nie len vo výfahu, lež v jej celosti bol po slovensky predniesol. Dľa môjho náhľadu, či by snáď nebolo cieľu primerá-

Rímske námestie (forum romanum) v terajšom stave.

nejšie bývalo podeliť tú vážnu úlohu na ten spôsob žeby náš p. veľkomožný v porozumie vstúpil s niektorým spolukňazom, ktorý by to, čo on po maďarsky, pretlumočil bol v úplnej celosti na slovensky? Skrz to by snáď len ujmu nebola utrpela slávnosť? . . . Tých, „tiež katolíkov“ sme tu darmo hľadali. Dobre poznamenal jedon z pospolitého ľudu, že ich skôr najdeme u Icika. A škoda, aspoň boli by sa presvedčili, jako klamú sami seba a druhých s tým svojím »katolíctvom« (?).

Druhé, o čom sa zmieniť chcem, je voľba bojnícká. My síce nepatríme do Bojníc, lebo my jako slobodní mešťania (bár by aj jako praví katolícki kresťania!) osobitne volíme do stolice, a vyvolili sme si jednohlasne nášho p. veľk. Juriša, ačkofvek krivonosí liberalci chceli sa nám do nôty miešať, len že za včasu zaňuchali púšny prach, a toho sa bojá, ani čert svätenej vody. Pri tom všetkom voľba bojnícká pamätou zostane aj nám, nie pre ten jej škandál, čo opísať, je-li hodno, ponechávam druhému, lež preto poučenie, čo nám poskytuje pre budúcnosť. Táto voľba je dôkazom, žeby ešte môhlo byť z nás volačo, len keby sme si oba i duchovní i svetskí katolíci už raz položili ruku na srdco a uznali jeden každý svoju povinnosť. Vlast i Cirkev sv. sú v nebezpečí, či teda nemáme spojenými silami udrť na nepriateľa? Veru, rukávce si včul vysúkať nech nikomu není ani mimo povinnosti ani nže hodnoti. Kamby „Kresťan“ pristúpil nemôhol, a ten veru pri maličkaj obete a ochote všade môže, — tam nech zarachotí živé slovo a naopak. Čo týto dva faktory vstave sú vykonať, bco videt pri voľbe bojníckej. Osobne som tam síce nebol, ponevác v mojich črievičkách necítil som sa dost súcim na boulevardy bojnícké, — ale jesti tamejší notár, Ozderka, môže papulovať aj o chalamskej krajine, prečo by som ja nemôhol jednodruhé povedať o voľbe v susedstve, čo som ed hodnoverného svedka poočúval? Horní vidiek ma! tam byť celý po hromade a krome polusánov a nekoľko brezancov, ktorí mimochodom rečeno, za tú besnicu vstave by boly snáď nechať sa obratiť bár — na židov, veď podľa mena už sú bez tak nie ďaleko od nich . . . všetci spolu s našimi necalpanmi boli do jedného za ľudovú stranu. Prečo? Lebo „Kresťan“ oči jim pootváral, kam Cirkev i vlast, a následovne aj ich tá frajmauerská liberálnosť zavliecť hodlá a preto bár mu dľa toho „aby bol i vlk sitý i baran celý“ niektorých z liberálcov odporúčali, ani o jednom slyšať nechceli. Ktorí však „Kresťana“ nečitajú, tých pp. farári brezanský a nado všetko lazanský na toľko oduševnili žeby boli hotoví bývali i so samým Luciferom chytíť sa za pasy. — Nuž keby bol všade ľud tak prichystaný býval, nech by bol ten Šoky koľko chcel drapsoval tie cedulky, však by ho kedysik len predsa krčce boly schytily. Ani klamstvo nebolo by pomôhlo, lebo po 10 ceduliek len by neboli môhli odrazu hádzať do votumnej nádoby. Ale nedôstatočne poučený ľud v hlúposti svojej jako teliatko do jatky kamkoľvek sa dá viesť, trebárs na samú šibenicu.

Z tohoto jasne vysvitá, a to je najväčšie poučenie z voľby bojníckej, — jak velice ani kus chleba potrebné by bolo u nás jedno ľudové shromáždenie, ktoré som predešle navrhoval a do láskavej pozornosti našich cirkevných hodnostárov odporúčal.

Hľa! kňazstvo okresu kremnického, to ešte ďalej ide vo svojej zaujatosti. Tí nie jednotlivé v okresoch, lež všeobecné po celom biskupstve sriadenie ľudovej strany zamýšľajú. A to by naozaj bolo priamé uderenie klinca na hlavu. Z novín sa totižto dozvedáme,

že tamejší kňazi vydržiavali v Kremnici dňa 5. nov. pod menom »kongregácia« známou poradu, na ktorej uzavreli požiadať p. biskupa, aby pozvolil sriadenie, ustrojenie sa ľudovej strany po celej biskupie baňsko-bystrickej a síce ešte prv, než všeobecné voľby ablegátské nastanú. Na čelo tohoto pohybu nech by s präsestvom poveril veľk. p. Gürtlera kanonika, ktorý by do ustrojujúceho výboru vyvolil si z každého okresu dvoch na to súcích mužov. Nuž, či to není chvaly hodná myšlienka? Ej, veru, tí páni zasluhujú za to, aby sme im aj v našom „Kresťane“ privolali hromovitě: sláva!

Bár by aj jeho osvietenosť p. biskup ráčil tejto smutnými okolnosťami až na dostač odôvodnenej žiadosti kremnického okresu čo skôr vyhoveť, aby ľud kresťanský dostanúc už ráz horlivých a neohrozených vodcov, svätým zápalom nadchnutý povzniesol k skvelému víťazstvu blahonosnú zástavu ľudovej strany.

Dolu s liberáľstvom! Nech žije ľudová strana!

Bedlivý.

Prevelebný pán Redaktor!

V deviatich okresoch stolice trenčianskej, kde ľudová strana slávne zvíťazila, voľby teda sú zničené. Príčiny zničenia sú vraj, — že sa hlasovalo po obcäch nie ale každý vtedy, kedy sa mu chcelo, a preto že vraj občania v slobodnom práve hlasovania hatení holi. Po druhé že vraj cedulky zapečatené neboly. Toto majú byť príčiny zničenia volieb v deviatich okresoch. V ostatných okresoch našej stolice, kde sa najotupnejšie, najneprávnnejšie veci popáchaly, jako ku pr. — nechcem viac spomenúť — v Svrčinovci a Staškove, kde sa ľudia vyhadzovali, cedulky drápaly, dôvernici oslopaní boli, tieto sú potvrdené. Toto všetko pripísať môžeme len pánu hl. županovi, ktorí „jako dobrý katolíck“(?) neunávne pracuje na zničení našej ľudovej strany, ale nech si dobre zapamätá a rozváží, že „kto druhému jamu kope sám do nej upáda.“ Ten bič, ktorý on na nás plete, sám na seba chystá a s ním trestaný bude. On aj s inými liberalci chce zastávať slobodné právo hlasovania každého občana. Bár by to aj tak bolo! Boh Všemohúci stvoril človeka na obraz Svoj, obda il ho rozumom a slobodnou vôľou. Bohužial terajší liberalismus chce zničiť tento obraz Boží, človeka prirovať ku nerozumným zverom utvoriac zákon taký, že človek aj bez všetkého náboženstva môže žiť. Kto ale bez náboženstva žije, čo myslíte drahí čitatelia? čo je to za človek? Vy hlásate slobodné uživanie práva občanského, či vy to ale i uskutočňujete? Nech sa len voľajaká voľba poskytnie, beháte, lietate po mestách a dedinách, sľubujete hory-doly; krmíte a napájate ľud, jako to hoviadko, keď ho na jarmok máte viesť. Ano pospolitý svete, ty rob, pracuj, hrdľuj, daň na termín zaplať, odkafkoľvek vezmeš, tam fa nešanujú, fizess! (plať!) parasztot nem kell sajnálni (sedliaka vraj netreba lutovať, keď ti ale prinde príležitosť tvoje občianské právo použít, tam fa už chytajú na štranček, tam si už hlúpy sedliak. Maš-li voľajaký obchod, krčmu, sklepik atď., kde tiež len štát podporuješ, krmíš, a naň pracuješ, ta fa hned začnú strašiť, že ti vezmú licenciú, že fa budú pri najmenej veci cítlive pokutovať, jestli si s nimi není. Toto je ten liberalismus! Slobodnomyselnosť! Či sa to srovnáva zo zásadami slobodnomyselnosti?

Ešte jedno mi na srdci leží, čo i vás všetkých boľeť a tlačíť musí. Koľkú hroznú daň cestovú musia,

ročíte len tieto dve dediny Nesluša a Rudniska platíť a cesty máme také, že ani na Gibraltári, tak že mnoho razy v roku ani s chalupy pohnúť sa nemôžeme. Ja by vtedy žil a prial sebe, bárs pamätajme na slová Krista Pána „čo nechceš, aby ti ľudia činili, ani ty nečiň im“ — následovne ani nežiadať! — aby v takých škaredých neprijemných časoch ti páni liberálci mali, častej príležitosť tieto cesty premerať, aby sa aspoň päť razy vykotíť mohli, snád by ich to pohlo k tomu, že nie len po mestách ale i po dedinách o cesty starať sa majú, však každý platí na ne jako pán tak aj sedliak.

Uctive prosím vel. pána redaktora, žeby ste týchto pár rádkov vo vzácných novinách „Krešťan“ uverejníť ráčil, budúce jestli dovolíte nasledovať budem zas. Vám oddaný *Neslušan.*

V Rosine, 3-ho sep.

Velebný Pane !

Ten duch, ktorý mnohých ku činnosti a práci za dobrobyt ľudu povzbudil aj v našej malej dedinke začína sa rozprestierať. Naši milí a dobrotiví duchovní otcovia, nielen o duševné veci naše sa starajú a usilujú svoje stádo po ceste pravdy viesť; lež aj o telesné a hmotné veci na ktoré v terajšom čase tak veľká potreba je.

Ozval sa hlas jedného vznešeného muža v povážskej doline: „Zakladajme gazdovské spolky pre ľud náš, aby sme ho takto vytrhnúť mohli z rúk židovských;“ a hľa jeho slová neboly márne, do dobrej pôdy padly, ktorá časom pekné ovocie prinese. Mnohí s radosťou vítali ho, pochválili oduševnenie a celkom si osvojili návrhy jeho; lebo však len takto pomôcť môžeme nášmu ľudu dobrému, ktorý vo všetkom je hotový nasledovať nás. Ano dajme chleba ľudu nášmu chudobnému, pomáhajme mu v jeho ťažkostiach hmotných, a istí môžeme byť, že dobrodinci jeho, ktorých si on vždycky vážil bude, zostaneme! Má on srdce dobré nepokazené; preto aj telesne napomáhajme ho, aby tento drahý poklad neztratil!

Hľa! takéto myšlienky Vefact. Redakcia viedly aj našich duchovných pastierov, keď tu v Rosine spolok gazdovský a priemielny založiť chceli. S veľkými ťažkosťami bolo toto spojené, ale s Božou pomocou a s vytrvanlivosťou našich predstavených, predseda započal sa už spolok náš a je aj potvrdený od vlády pod číslom 2731. Kto by bol vtedy myslel, keď prvý raz rozprávali náš Prev. Pán Farár a susedny višnovský páno o tohoto spolku potrebnosti, že o pár mesiacov v peknom kruhu spojení, napomáhať budeme jedon druhého! Vďaka máme vzdávať im za túto neunavnú pracovitost a lásku ku svojim, a keď nie inším, aspoň modlitbou Pána sa im odslúžiť; taktiež tomu milovníkovi ľudu nášho, ktorý všemožným spôsobom nás napomáha: Veľk. p. Rudolfa Krupecz, statkárovi vo Višňovom.

S takým oduševnením, v jakom teraz všetci sme, máme úfnosť, že spolok náš kvitnúť bude a pomáličky sa vyvine; lebo máme smelého a vyborného veliteľa v osobe nášho obľúbeného Pána kaplána, ktorý povzbudzuje, rady dáva a svedomite vedie pokladnicu nášho spolku; bárby takýchto skusených a obozretných mužov viac bolo!

Myslím, že s týmto som zadost učinil Vefactenej Redakcie! občanom našim, ktorí sa veľmi zvedaví nato prečo „Krešťan“ volačo nepíše už aj o nich a ktorú

tak usilovné pracuje a svoje haliere do kvapky sbierajú, aby si tým lepšej pomôcť mohli jedon druhému. Jak kto, tak oni, títo jednoduchí a za slávou netužiaci ľudia majú najväčšie zásluhy; lebo s mozoľami svojimi zarobené groše, ktoré mnoho razy tak sú potrebné, odkladajú a napomáhať chcú svojich bližných.

S úctou zostavám Váš priateľ:

Rosinec.

Z Oravy.

Vysokostená Redakcia !

Môže človek prečítať 20—30 čísiel našich záľubených noviniek, kým nájde jedon dopis z Oravy, prečo už aj karhaná bola inteligencia oravská. I tento môj list ako biely havran zavíta v našom „Krešťanovi“ že sa tento havran teraz ukáže, príčinou je, lebo chce s jednej strany tú haňbu z oravských vzdelaných kruhov zmazať; s druhej strany ale ctenému obecnstvu radostný chýr ku čítaniu predložiť

Ako po iných stolicich, tak aj v našej Orave hlučné dni sme teraz prežili pri voľbách stolicných vyborníkov. Už tri-štyri týždne začali kortešovať privržeoci, masných hrcov; sľubovali zlaté hory — hrozili biršágami, háreštmi, ľud chceli v pálenke topiť, ale chvála Bohu ich manéver prekazili buď duchovní otcovia, ktorí ako ohnivká v reľazi jedon s druhým postavili sa smeie proti liberálcom; — buď nášmu krešťanstvu verný ľud oravský, ktorý ačprave do teraz ako ovca sa dal viesť od svojich bašov slúžnvcov, teraz ale ako lev ručiaci prebudil sa, shodil so seba ťažké jarmo, a ukázal svoju silu, svoju odľanosť ku viere, a ľudovej stránke. Môžete si myslieť, ct. čitateľa, že nechybovali ani nátlaky slúžnvcovské, a kde to neosožilo chytily sa „tarnocismu“ — ba čo pišem ešte viac ako tarnocismu, lebo takie sa ani pri nitrianskej voľbe nerobily, ako v Orave pri niektorých voľbách. Dokážem to príkladmi a síce: v Zakamenom-Kline kandidátom bol Jozef Vojtiček horlivý kňaz a Jozef Jurcsák minsterský fuzatý farar. Pre isedom voľby bol Robert Rowland horár oravského panstva. Tento horár také tam urobil, že človeku srdce stisne, keď počuje o ňom rozprávať, lebo na kandidáta ľudovej stránky do 250 hlasov, na farara fuzatieho len 27 hlasov padlo a predseda tento posledný s väčšinou 24 hlasov za výborníka bol vyhlásený. V Námestove nie len že voľbu pred časom započali, ale aj miestného p. farára Jozefa Hoblík, ktorý proti tejto nezákonnosti protestoval, skrz žandárov chcel dať vyšikovať Matej Murin predseda voľby. Voľbu ale pri pohárikoch odbovali odhadzujúc hlasy statočných voličov, i takto sa stalo že Karol Sztassik kaplán, bárs aj neslýchanú väčšinu mal, prepadol. Podobne to šlo aj v Zubrohľave. — Neuznávam za zbytočné na papier položiť aj jednu udalosť, ktorá sa stala v Jasenici. Pred voľbou večer prišiel do tejto cbce Ján Szmanay hlavný slúžný, lepšie povedano hlavný baša námestovského okresu, a začal ľud presvedčovať zauchami, biršágami po 5 zl. o dobrote liberalizmu, po dokončenej tejto práci ale pres celú noc sa pilo v tejže obci a aby svoje dielo zapečadil nemocného pána farára rabčianskeho Antona Florek, ktorý sa v ten čas u svojej rodiny zastavil spolu aj s kaplánom so žandarmi chcel dať von z obce vyšikovať.

Navzdor takýchto nátlakov voľby oravské predseda dobre vypadly, lebo 20 s ľudovej stránky vyborníkov sa vyvolilo, z ktorých tri nepotvrđili a síce lokčiansku, ktorá bola tá najpríkladnejšia; — veselovskú, kde kaplán 239 hlasmi zvíťazil proti 2, a jednu v Jablonke,

kdežto 4 napadnuté voľby, tie najhnusnejšie potvrdili. (Také násilnosti a krivdy slúžnovci dovoľujú si len medzi slovenským ľudom, lebo inde by ho ináč naučili rozumu. Red.) Mal by som ešte mnoho písať, ale nechcem ct. čitateľov trpezlivosť na vážky položiť, len ešte vyzývam tých voličov, ktorí ešte raz sa pustia do boja, aby sa tak ako aj predošle zmužile držali, aby si volili len z ľudovej stránky kandidátov, nech nie len ústami hovoria, ale aj v srdci svojom cifa :

*Hor sa chlapi zmužile,
Ludu stránka nech žije!
Nech pomrví poľkanov,
Bezctných bimbášov, pohanov.* Havran.

Bánová (pri Žiline) 7. novembra.

Prevelebný pán Redaktor!

Včera bola tu voľba stoličných výborníkov. Vyvolili sme si my katolíci, rozumie sa mužov osvedčených za našu ľudovú stranu, mužov ktorí sa nehanbia za nás gazdov nikde, mužov ktorí nás zastanú v Trenčíne pri stolici, a budú hájiť naše práva, našu chudobu tak jako Boh prikazuje, a nie tak jako chcjú terajší židovskí najomníci. Vyvolili sme si s tristo hlasmi p. Krupca z Višňového, Dr. Kubicu fiškála, a farárov z Višňového a z Bytčice, — a naš nepriateľ s ciganstvom a pomocou hájnikov Poprovských dovedol to až na 80 hlasov. Sláva vo tri vrhy za to našim statočným gazdom, ktorí si tak pekne zastali svoje práva, — potupa ale a posmech nech letí na voličov z konštánskej fary, ktorí sa dali za 50 krajciari jako prasce pri zvonici našej od žida papľucha zakúpiť. A či sú vo Stránskom len 3 duše spravodlivých? a tie ostatné prašivé ovce verili hájnikovi židovskému Šmukovi, keď im vlastnoručne list písal a sľuboval 50 kr. každému, a opustili tak veľký zástup katolícky! To sú lacní Judáši, ba kedy sa už obesia? Ešte nás aj opustili a zapreli: rychtár a jeho bratia Míčkovia zo Zavadia, Straňanhájník višnovský, rosinskí slabúsi: Valica starý rychtár, Majtan a István Hodáš (z vás pekne môže mať potešenie váš farár a vaší verní spoluobčania!) a Medzihradský zo Stražova je tiež katolíck? No a rychtár z Babkova i boženík sú dve poblúdené ovce v celej farnosti lietavskej, špatno sa im trase huba za páleným. Pfuj! haňbite sa všetci pred celým svetom za vaše falošné držanie

Videli ste pravda vy statoční voličia katolíckí, čo sa robilo na tejto voľbe v Bánovej! Žandaria chodili medzi nami tichými ľuďmi hore dolu, a keď videli jako sa s vami ktorý pastier, kňaz váš, vyprával, tu priskočili títo žoldneria a z naloženia služného Baumgartnera, zakazovali rozhovor kňazom na ulici a vyhrážali sa s áreštom. No a ktorý zákon uhorský dovoľuje takéto verejné zhanobovanie našich kňazov? Že si červený židisko zo Svinnej tak besno a verejne na ulici medzi nami vystupoval a z nás posmech robil, na to sa dívali páni žandari a počúvali jeho hnusné reči, a prečo že tohto nového zemana neoslovili k poriadku? No pravda len preto, lebo židia sú teraz našich pánov miláčkovia, a mi gazdovia, ktorí pracujeme krvopotne na všetkých pánov, sme len onuce jejích. Nemýlte sa pánovia naši, notáriušov a slúžnych a hájnikov, poprovských pri voľbách my viac neposluchneme, poteraz nám dosť nasľubovali, a my blázni teraz vidíme jakej kaše nám navarili. Pri voľbách nám nechajte slobodnú vôľu, tak to zákon nakladá.

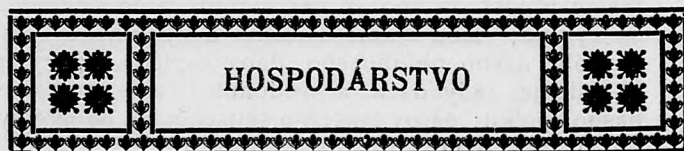
Videli ste vy katolíci v Bánovej, jako sa pred voľbou pán notáriuš ten červený Kardoš s vami bozskával a vás objímal a jaké boly jeho reči sladučké! Nuž a čo vám povedal po voľbe, keď ste mu na lep nesadli, a hlasu ste mu nedali? Viete čo povedal vám gazdom, ktorí ho platíte a on z vás žije? Že, aby vás vred hádzal za to, keď ste neodдали zaňho svetlé cedulky. Vidíte vy duše drahé, psi hlas nejde do neba, na vašej masti vypasený ten pán Kardoš skôr bude vredom metaný i na tele i na duši, lebo také reči stíha trest boží.

Ja myslím, vy starší gazdovia videli ste za nemec-kých časov jako k nám privandrovaní Česi dovádzali sebou aj opice so zvoncami. V Bánovej na ulici v čas voľby za voličmi, takýchto opíc pribehlo hodne, to ste sami videli; lebo jako ich páni vymuštrovali a s korbáčmi vyučili, tak ony tie opice v ľudskom tele sa aj pred nami držaly. Jedna ale z týchto opíc vypadla z oka svojej matky. To bola osoba ušlachtilá, mala štyry oči, len toho som sa obával, aby ju naše ženičky nezazrely, a viete kto to bol? To bol pán Gejza Harnôci z Kíforuby. Jeho reč pred voličmi prevyšovala Kardošovú, jeho rozum bol podobný Faulgartnerovmu, a keď by sviní tak nariastly rohy, páni moji, tak pán Harnôci mohol by nie do plemena opičného, ale do čistej rasy trenčianskej triedy byť vriedený. My ho odporúčame jako podarený exemplár múdrosti na výstavu do Pešťbudína. Eljen Harnôci Gejza aus Kíforuba das ist der wahre Schelm! tak kričali naši židačkovia.

My katolíci sme teda pekne zvíťazili v Bánovej, a ozaj tešíme sa všetci srdečne, že ani Poproví hájníci, ani rákoš píсарov, ani stádo židovské, ba ani hrozba žandárska neboli v stave ohnúť a naplašit našich gazdov. Zvedaví sme len boli na veľkomožnosť pána služného žilinského, keď vyhadzoval z predsieňe žandarmi pána kaplana nášho Kardoša, a krivonosých bratov židov dovoľil šarapatit cedulkami na tom istom mieste, keď mu títo pháni vodu na mlyn hnali. Ja myslím že pán služný by sa špatno bol prerátal vo svojom rozhorčení prenáhlenom, lebo som počul, že bánovské naše ženičky varily usilovne v kotloch vodu, a proti nej veru či žandár či pánu hl. zlužnému ťažko by sa bolo brániť.

Teraz vo svojom žiali naši notariuši a hájníci sa vyhrážajú gazdom, že im reklamácie nebudú robiť, že ich viac nepustia do hory a iné. Nebojte sa ale vy gazdovia statoční, vy robíte a pracujete na každého, či je žid, či je notáriuš a či pán, bez vás by oni nepokapali, a keď čo zákonnitého požadujete, vydať a poslúžiť vám musia, veď my vám na každú ranu najdeme užitočnú masť, nemajte len žiadne strachy pred nimi. A teraz už môžu i páni ministri videť, čo je žiadosť ľudu po celej krajine, že sa nám tie nové zákony nefúbia a kým nebudú zrušené budeme neohrožene len našich katolíckých mužov voliť. Daj Bože šťastia a vytrvanlivosti i budúce!

Jedon z voličov.

Obrana proti chytlavému vyvrhnutiu.

Táto epidemická (chytľavá) choroba hrozné škody zapríčinuje. Obyčajne vovedením telnej kravy do

mašťale sa udomáci. Najprv to nová krava vyvrhne, potom susedná a t. d. Keď to vidíme, môžeme byť o tom presvedčení, že naša mašťal je už nakazená; proti čomu jestli sa nebudeme brániť, behom mnohých rokov budeme mnohým pádom škody podrobení.

Darmo vovedieme do takej mašťale celkom zdravú kravu, lebo nezadlho aj tá vyvrhne; a len tie sa otelia riadne, ktoré už blízko toho času sa nachádzajú.

Telná krava do štvrtého mesiaca zriedka vyvrhne. Po tom čase ale hockedy sa to prihodí môže.

Vyvrhnuté tela obyčajne zdochle príde na svet; ale ktoré aj žije, následkom riedkej stolice ači hnatia brucha neteší sa dlho životu.

Nenie dost mašťal len vyčistiť a nové hovädá voviesť. Treba celkom základne desinficovať.

Žiadna krava, ktorá už jedon krát vyvrhla, nenie súca na plemeno; lebo snovu sa jej to aj viackrát prihodí. Najlepšie je vykrmiť ju na mäso.

Najnáchylnejšie sú k tejto choroby kravy od západu. Že krava chce vyvrhnúť, to sa nijako nedá zovnútorne predvídať. Žere, pije, dojí ona riadne; predsa ale skusený gazda to zbadá z toho. Zadok jej vpadne; zadnica napuchne, a jalovice vemenó napuchne. Tieto znaky upomínajú hospodára, aby také hovädó oddelil.

Z takej kravy, — vyvrhnutie obyčajne bez silenia sa stane — dlhší čas nečistota tečie. V tomto jako i v pestercoch tak dobre vyvrhnutých sa nachádzá tá nákazlivá vec, ktorá to tela zabila, a ktorú do seba dostanú aj druhé kravy, keď na takej pôde ležia, abo s takou kravou sa stýkajú; najviac ale skrze bujaka sa ona množí.

Nasledujúci predpis podávame proti tej chorobe.

1. Kde je viac krav nedajme medzi ne novokúpenú telnú kravu. Keď to nenie možné, aspoň ju dobre oddelme, a jej miesto dobre čistíme a desinficujeme. Jahnáhle vyše spomenuté znaky na nej zbadáme, hneď na bok s ňou. Všetko vyvrhnuté dobre hlboko treba zakopať; a to miesto s vrchu desinficovať. Ostatným ale musíme chvôsty, zadnice a nohy zadné každý deň s vodou, v ktorej je 25 litrov daždovej vody a jedon liter kreolinu.

Každý týžden jedonkrát desinficovať mašťal, a každý deň znovu postlať. Voda zo svetlým liadkom miešaná (na jedon liter 40 gramov) abo s kreolinom miešana dobre desinficuje.

Veľký pozor zaslúži tá okolnosť, aby sme kravu nevedli k takému bujákovi, pri ktorom už bola taká chorá krava. Abo keď nemôžeme druhého dostať; s vyše spomenutou miešatinou treba tak krave jako i bujákovi plodne ústroje umyť.

Veľký obrázkový LURDSKÝ KALENDÁR, L'UDOVÝ KALENDÁR

na

priestupný rok 1896.

Cena 30 kr.

K dostaniu je u *Kolomana Mészáros*, v Budapešti u vel. p. pátrov Františkánov.

Rozmary a žarty.

Cez vakácie.

Starší brat: „Neodkladaj tú dasku s toho lešenia, lebo prepadnem.“

Mladší brat: „Dobre. Ale povedz mi, ako je to, že sa otec na teba v školách dost navykladal, a ty si aj tam prepadnul.“

Prečo sa vyškriabal na jablňu?

Záhradník zbadajúc zlodeja na jablňu:

„Čože ti tam robíš hore?“

Zlodej: „Ja som len preto vyšiel hore, lebo mi tam dolu jablká vždy na hlavu padaly.“

Z lekárskej skúšky.

Profesor (ku kandidátovi lekárstva): „Čo by ste počal, keby ste zbadal, že nemocný je horšie?“

Kandidát: „Vzdával by som vďaky Bohu, že som nie v jeho koži.“

VYOBRAZENIE.

V prostriedku mesta Rímu bolo verejné námestie veľké, ktorého podobýzeň nám predstavuje obraz terajšieho čísla. Náherne bolo ono ozdobené so všetkými vecmi a nábytkom, ktoré byly potrebné k vydrživaniu shromáždění ľudu, k súdom rozličného druhu a k vybavovaniu iných záležitostí verejných.

Toto je podobýzeň dnešného stavu toho Rímskeho námestia. Je to už len pamiatka slávných minulých časov pohanských, kedy mnohé veci zvlášte umelectvá kvitly; srdcia ale chladné zostaly, lebo pohanskí božíci boli bez moci a bez života. Keď nám teda tento obraz pripomína časy pohanstva, činme vďaky Bohu, že sme šťastliví kresťanské povetrie do seba dýchať, a zvlášte nasledovaním právd kresťanských sa vďačme za to Otcu nebeskému.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Kto chce noviny ľudovej strany v uhorskej reči čítať, tomu odporúčame noviny „*ALKOTMÁNY*“ čo najlepšie a najlacnejšie, lebo vychádzajú každý deň a na celý rok stojá len 10 zl. V Budapešti Barošš ulica číslo 59.

Stastlivý nový rok prajeme všetkým našim ct. čitateľom.

Lom. D. D. A. R. Ráďte nám odpísať, kde je u Vás ostatnia pošta. Váš článok najnovšie zaslaný uverejníme, nie síce v tomto, ale v budúcom čísle. Čo sa najnovšej piesne týka, tú z politických príčin nemôžeme uverejniť, aspoň predbežne nie.

Majcichov. G. J. Vašu zprávu boli by sme priniesli v chýrniku, len že okolo konca boli štyri riadky viac kráť tak čerňidlom pretreté, že nijako sme konečný smysl vyčítať nemôhli.

Skalica. M. Rodinné záležitosti, a vôbec, čo sa v domácnosti, v rodinnom kruhu stáva, nemôžeme verejne v novinách pojednávať; politické noviny zaoberajú sa len všeobecnými, krajinskými záujmami.

Štepanove. M. P. na celý rok 12 zl.

Kovarce. Ct. P. L. H. Váš dopis sme posávať nedostali, ale k väčšej istote, ešte raz prezreme všetky písma, a jestli že ho najdeme, a za dobrý uznáme, môžete byť presvedčení, že ho aj uverejníme. Kresťan Vám ale riadne pojde.

Modor. Váš list sme dostali, ale ho z istých príčin neuverejníme.

Pernek. P. P. J. N. Váš list sme dostali, len že tú istú vec sme už boli obšírne vtedy opisali, preto sme posávať ho neuverejnili; jestli že ale žiadate, môžeme ho ešte uverejniť, lebo vaše svedectvo, jakožto očitého svedka, mnoho váži; ráčte nás o tom uvedomiť.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy: „*Kto má pravdu*“, sošit.

„*Dom a Škola*.“ Dobrá kresťanská výchova musí byť všetkých nás prvou starostou. Preto aj prostriedkov k dobrej výchove musíme hľadať. Jedným z takých prostriedkov je dobrý vychovateľský časopis. Jediný náš vychovateľský mesačník „*Dom a Škola*“ prináša zvlášte v poslednej dobe články rozmanité a výborné, preto ju všetkým pp. farárom, pp. učiteľom aj rodinám odporúčame. Zvedeli sme, že najme katolícke učiteľstvo časopis ten málo odoberá; pokiaľ „*Dom a Škola*“ je vedená duchom kresťanským — a to zaiste je — a pokiaľ neobráža našu cirkev katolícku — a to dosiaľ neurobila — potiaľ nenie príčina, aby ju katolícke učiteľstvo neodoberalo. Nesmieme do-

pustiť, aby sa z dačoho mohlo zatvárať, že katolícky učiteľ je menej vzdelaný a pre školu menej zaujatý. „*Dom a Škola*“ stojí roč. 2 zl. 50 kr., za pol roku 1 zl. 25 kr. a možno ju objednať s adresou: „*Dom a Škola*“ v Ružomberku, *liptovská stolica*.

„*Pútnik Sv. Vojtešský. a jeho „Kalendár*““ je k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„*Kráľovná Sv. Ruženca*.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: *Ružencová knižočka. Albána Stolcza myšlienky o žoltári*. Cena jedného výtisku 15 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.60—7.05 zl. Raž 6.10—6.25 zl. Jačmeň na krm 5.00—5.20 zl. do pálenie 5.50—6.30 zl. na várku 6.80—8.00. Oves: 6.00—6.40. Kukurica: 0.00 — 0.00. Proso: 5.35—5.70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 8.50—09.25. Koprné semeno: 9.20—9.25.
3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.25—8.75; tmavá 8.50—9.50 okružlá: 8.25—8.75., tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 6.00—12. Hrach 8.50—9.50. Čistá 13.00—00.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.80—0.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržel: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.20—3.10. Sliama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.40—1.60.
6. Siatie: Červená ďatelina 30—40. Lucerna 34—42 zl. Jarní ladník 6.50—6.00 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a: 106 hospodárskych volov; 140 dojných kráv. Nasledovné boly ceny: Výborná pára volov do jarma do 310—320 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60—130 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 5704 kusov oviec. Ceny: 12—14.00 zl. za páru, a 13—16 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogram 51—56. V salašoch 3717 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 32—40. Loj. Maslo I. 80—180 zl. II. 60—110 mc. Slanina 55—56.50., udená 60—60.50 zl.
9. Remeň funtový 152—185, tercy 150—170.
10. Kraviny vrázkované 180—210.
11. Pytlinky 255—260.
12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 ťažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepšie 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

V Novom-Meste nad Váhom

bárkedy do árendy dá sa

POTOČNÝ MLÝN,

usporiadaný dľa najnovšieho systému s pekným príhodným kvartírom, maštalami a záhradou, v ktorej popri ovocnom strome dorobia sa všetky pre domiacnosť potrebné produkty.

Obširnejší vývod podá majiteľ:

KORONTHÁLY LŐRINCZ

advokát.

VÁGUJHELY, (NYITRAMEGYE.)

2-3

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAM.

Mám na predaj 24 hektolitrov vína čistého, na drobno, alebo po hektolitre za 20 zlatých. Vo veľkom po 18 zlatých, tak jako leží po 17 zlatých.

V ŠVAINCBACHU.

Posledná pošta Pezinek v prešporskej stol.,
JOZEF NOSKOVIC.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Najpríhodnejší dar

pre veriacich katolíckych kresťanov obojeho pohlavia

k nastávajúcim sviatkom

a iným príležitostiam

sú nasledujúce knižky:

„Ježiš moja žiadosť“, modlitebná kniha s malým spevníkom pre každého katolíckeho kresťana. — Strán 408. — S 3 krásnymi obrázkami. — Cena: Tuho viazaná v remeni s futrálikom a mramororezom 1 zl. Tuho viazaná v remeni s futrálikom a zlatorezom 1 zl. 20 kr. Skvostne viazaná v chagrénu so spinkou pozlátenou ozdobou s futrálikom 2 zl. 50 kr. — Pri odobratí viac výtiskov dávame primeraný rabatt. — Neviazané pri odobratí najmenej 10 výtiskov za hotové alebo na dobierku 50 kr.

„Vzdychy katolíckeho kresťana k Bohu a Svätým i Sväticiam Jeho.“ Spísal a vydal Franko V. Sasinek, kňaz b.-bystrického biskupstva. Tretie rozmnožené vydanie. Strán 336.

„Vzdychy vernej dcéry cirkve k Bohu a Svätým i Sväticiam Jeho.“ Spísal a vydal Franko V. Sasinek, kňaz b.-bystrického biskupstva. Tretie rozmnožené vydanie. Strán 336.

Cena každej tejto knižky neviazanej 30 kr., v koži viazanej s futrálikom a sice so zlatorezom 70 kr., bez zlatorezu 60 kr.

Pri odobratí knižky „Vzdychy“ za hotové alebo na dobierku najmenej 10 výtiskov stojí neviazaný výtisk len 24 kr., viazaný v remeni bez zlatorezu a s futrálikom 50 kr., so zlatorezom 60 kr.

„Veniec katolíckych cirkevných piesní“, ktoré dľa obsahu, basnickej ústrojnosti a nápevu prepracoval a z čiastky novo složil Gabriel Zaymus, kňaz biskupstva b.-bystrického. — Obstaral Fr. Tagányi, kanoník nitrianský, predtým dekan a farár turzovsky. — Tretie vydanie. Strán 132. Cena v papieri tuho viazaného výt. 16 kr., v plátne viazaného výtisku 22 kr., bez rabattu.

SPRÁVA

kníhtlačiarско-účastinárského spolku
v Turč. Sv. Martine.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových
praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, číoria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotivé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové križiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

12-13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou:

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.